

Βρυξέλλες, 3 Οκτωβρίου 2025
(OR. en)

13391/25

ENV 914
CLIMA 380

ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αποστολέας:	Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου
Αποδέκτης:	Επιτροπή των Μονίμων Αντιπροσώπων / Συμβούλιο
Θέμα:	Περιβαλλοντικές πτυχές του ευρωπαϊκού συμφώνου για τους ωκεανούς: Διατήρηση της θαλάσσιας βιοποικιλότητας – Ανταλλαγή απόψεων

1. Στις 5 Ιουνίου 2025 η Επιτροπή παρουσίασε ανακοίνωση με θέμα το ευρωπαϊκό σύμφωνο για τους ωκεανούς¹. Το σύμφωνο είναι μια ολοκληρωμένη στρατηγική για την καλύτερη προστασία των ωκεανών, την προώθηση μιας ακμάζουσας γαλάζιας οικονομίας και τη στήριξη της ευημερίας των ανθρώπων που ζουν σε παράκτιες περιοχές. Μία από τις έξι προτεραιότητες του συμφώνου είναι η προστασία και η αποκατάσταση της υγείας των ωκεανών.
2. Η Προεδρία, προκειμένου να κατευθύνει την ανταλλαγή απόψεων σχετικά με το ευρωπαϊκό σύμφωνο για τους ωκεανούς κατά την προσεχή σύνοδο του Συμβουλίου (Περιβάλλον) στις 21 Οκτωβρίου 2025, εκπόνησε ενημερωτικό έγγραφο και δύο ερωτήματα, που περιέχονται στο παράρτημα του παρόντος σημειώματος.
3. Καλείται η Επιτροπή των Μονίμων Αντιπροσώπων να λάβει υπόψη το ενημερωτικό έγγραφο της Προεδρίας και να το διαβιβάσει στο Συμβούλιο για την προαναφερόμενη ανταλλαγή απόψεων.

¹ Έγγρ. 9876/25 – COM(2025) 281 final.

**Περιβαλλοντικές πτυχές του ευρωπαϊκού συμφώνου για τους ωκεανούς: Διατήρηση της
θαλάσσιας βιοποικιλότητας
– Ανταλλαγή απόψεων –**

Ενημερωτικό έγγραφο της Προεδρίας με ερωτήματα προς τους υπουργούς

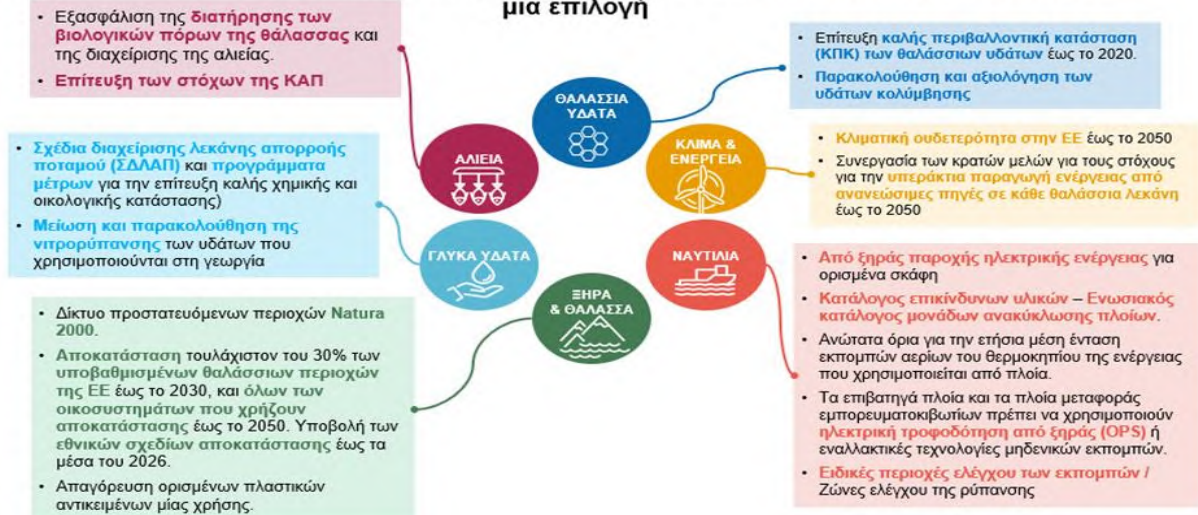
Οι ωκεανοί και οι θάλασσες είναι ουσιαστικής σημασίας για τη ζωή στη Γη, και για την ευημερία, την ανταγωνιστικότητα, την ασφάλεια και ένα βιώσιμο μέλλον. Ωστόσο, το θαλάσσιο περιβάλλον επιδεινώνεται λόγω των σωρευτικών επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής, της ρύπανσης και της υπερεκμετάλλευσης των θαλάσσιων πόρων. Οι πιέσεις αυτές επιδεινώνονται περαιτέρω από άλλες δραστηριότητες και αυξανόμενες απειλές.

Για την αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων, η Επιτροπή παρουσίασε στις 5 Ιουνίου 2025 την ανακοίνωσή της σχετικά με ένα ευρωπαϊκό σύμφωνο για τους ωκεανούς. Με το σύμφωνο εισάγεται ένα νέο όραμα για μια Ένωση για τους Ωκεανούς, το οποίο βασίζεται σε ένα ισχυρότερο πλαίσιο διακυβέρνησης, ώστε να διασφαλιστεί η ευθυγράμμιση των δράσεων που σχετίζονται με τους ωκεανούς μας και η καλύτερη εφαρμογή της ενωσιακής νομοθεσίας, καθώς και των δεσμευτικών και φιλόδοξων στόχων για τη διατήρηση και τη βιώσιμη διαχείριση των ωκεανών. Παράλληλα με το σύμφωνο, η Επιτροπή παρουσίασε επίσης τη στρατηγική για την ανθεκτικότητα των υδάτων.

Για πρώτη φορά, παρέχεται μια ολιστική προσέγγιση σε όλους τους τομείς πολιτικής και σε όλους τους κλάδους. Στο σύμφωνο καθορίζονται έξι προτεραιότητες: 1) προστασία και αποκατάσταση της υγείας των ωκεανών, 2) τόνωση της βιώσιμης ανταγωνιστικότητας της γαλάζιας οικονομίας, 3) στήριξη των παράκτιων, νησιωτικών κοινοτήτων και των εξόχως απόκεντρων περιοχών, 4) προώθηση της έρευνας, της γνώσης, των δεξιοτήτων και της καινοτομίας στον τομέα των ωκεανών, 5) ενίσχυση της ασφάλειας και της άμυνας στη θάλασσα ως προαπαιτούμενο, και 6) ενίσχυση της διπλωματίας της ΕΕ για τους ωκεανούς και της διεθνούς διακυβέρνησης βάσει κανόνων.

Η πολύπλοκη συσχέτιση μεταξύ των στόχων που σχετίζονται με τους ωκεανούς και υπάγονται σε διάφορους τομείς πολιτικής και κλάδους απεικονίζεται κατωτέρω (βλ. σελίδα 2 του συμφώνου):

ΣΤΟΧΟΙ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΤΟΥΣ ΩΚΕΑΝΟΥΣ ΣΤΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΕΕ – μια επιλογή

Το κεφάλαιο 2 του συμφώνου επικεντρώνεται συγκεκριμένα σε μια ολοκληρωμένη προσέγγιση για την υγεία και τη βιωσιμότητα των ωκεανών, η οποία δεν αφορά μόνο την προστασία και την αποκατάσταση της θαλάσσιας ζωής και των βασικών υπηρεσιών οικοσυστήματος των ωκεανών, αλλά περιλαμβάνει επίσης τον ρόλο των ωκεανών ως συμμάχων στην καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής. Τονίζεται η προώθηση της βιώσιμης διαχείρισης των θαλάσσιων δραστηριοτήτων και η αντιμετώπιση της θαλάσσιας ρύπανσης και της ρύπανσης των γλυκών υδάτων μέσω μιας προσέγγισης «από την πηγή έως τη θάλασσα».

Στο σύμφωνο τονίζεται επίσης η σημασία μιας οικοσυστημικής προσέγγισης της διαχείρισης των θαλάσσιων δραστηριοτήτων, όπως περιγράφεται στην οδηγία-πλαίσιο για τη θαλάσσια στρατηγική (ΟΠΘΣ): τονίζεται δε ότι απαιτούνται περαιτέρω μέτρα για την επίτευξη καλής περιβαλλοντικής κατάστασης. Η Επιτροπή σχεδιάζει επίσης αναθεώρηση της ΟΠΘΣ προκειμένου να επιταχυνθεί η πρόοδος.

Στο σύμφωνο αναγνωρίζεται ότι τα θαλάσσια και παράκτια οικοσυστήματα αντιμετωπίζουν σημαντικές απειλές εξαιτίας της ρύπανσης, μεταξύ άλλων όσον αφορά τις θρεπτικές ουσίες που προκύπτουν από δραστηριότητες στην ξηρά και τη θάλασσα. Για την αντιμετώπιση των χερσαίων πηγών ρύπανσης, η Επιτροπή προτίθεται επίσης να ενισχύσει μια προσέγγιση «από την πηγή έως τη θάλασσα», μέσω της στρατηγικής για την ανθεκτικότητα των υδάτων, και να στηρίξει τις παράκτιες κοινότητες στην καταπολέμηση της ρύπανσης από χερσαίες πηγές, αναγνωρίζοντας τον ρόλο τους ως ρυθμιστών μεταξύ της ρύπανσης στην ξηρά και της υποβάθμισης των θαλάσσιων οικοσυστημάτων.

Οι θαλάσσιοι οικότοποι και η θαλάσσια πολιτιστική κληρονομιά —από τους θαλάσσιους λειμώνες μέχρι τη μαγκρόβια βλάστηση— εξακολουθούν να υφίστανται πιέσεις από τις ανθρώπινες δραστηριότητες στην ξηρά και τη θάλασσα, οι οποίες εντείνουν τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής. Στο σύμφωνο προτείνεται η ανάληψη δράσης με βάση τέσσερις κατευθυντήριες αρχές: 1) προσέγγιση «από την πηγή έως τη θάλασσα» όσον αφορά τη ρύπανση· 2) αρχή της προφύλαξης· 3) επιστημονικά τεκμηριωμένη χάραξη πολιτικής· και 4) προσέγγιση με βάση τα οικοσυστήματα. Στόχος του είναι η επίτευξη μεγαλύτερης συνοχής σε όλους τους σχετικούς κλάδους.

Το σύμφωνο αναγνωρίζει επίσης τις αυξανόμενες πιέσεις από θαλάσσιες δραστηριότητες όπως η υπεράκτια παραγωγή ενέργειας, η αλιεία και η υδατοκαλλιέργεια, η ναυτιλία, ο τουρισμός και η αναψυχή. Η αποκατάσταση των οικοσυστημάτων και της βιοποικιλότητας μπορεί ταυτόχρονα να συμβάλει στον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής με την ενίσχυση της φυσικής ικανότητας των ωκεανών όσον αφορά τη δέσμευση διοξειδίου του άνθρακα.

Παρά τις βελτιώσεις σε ορισμένους τομείς, δεν έχει επιτευχθεί καλή περιβαλλοντική κατάσταση σε όλα τα ευρωπαϊκά θαλάσσια ύδατα. Επιπλέον, παρά τον καίριο ρόλο των επαρκώς συνδεδεμένων προστατευόμενων θαλάσσιων περιοχών (ΠΘΠ) που τελούν υπό αποτελεσματική διαχείριση ως μέσου προστασίας και αποκατάστασης των οικοσυστημάτων και των τροφικών ιστών, επί του παρόντος μόνο το 12,3 % των υδάτων της ΕΕ θεωρείται προστατευμένο. Ο στόχος του παγκόσμιου πλαισίου για τη βιοποικιλότητα Κουνμίνγκ-Μόντρεαλ περί προστασίας του 30 % των ωκεανών έως το 2030 και ο στόχος περί αυστηρής προστασίας του 10 % των θαλασσών της ΕΕ έως το 2030 που ορίζεται στη στρατηγική της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2030 δεν έχουν ακόμη επιτευχθεί. Κατά συνέπεια, για τη βελτίωση και τη διατήρηση της υγείας των ωκεανών θα απαιτηθούν καινοτομία, συνεργασία και δέσμευση σε όλους τους κλάδους —σε τοπικό, ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο.

Με βάση τα παραπάνω, η παγκόσμια συμφωνία για τη βιοποικιλότητα σε περιοχές πέραν της εθνικής δικαιοδοσίας (συμφωνία BBNJ) μπορεί να αποτελέσει σημαντικό βήμα προόδου για τη διατήρηση του θαλάσσιου περιβάλλοντος, ενώ παράλληλα τα έθνη έχουν τη δυνατότητα να δημιουργήσουν μεγάλης κλίμακας ΠΘΠ στην ανοικτή θάλασσα, που καλύπτει τα δύο τρίτα των ωκεανών μας. Τον Σεπτέμβριο επιτεύχθηκε η απαιτούμενη επικύρωση της συμφωνίας BBNJ από 60 χώρες και, ως εκ τούτου, η συμφωνία θα τεθεί σε ισχύ τον Ιανουάριο του 2026. Η επικύρωση από όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ, καθώς και η πλήρης και αποτελεσματική εφαρμογή, είναι πλέον ουσιαστικής σημασίας για τη διαφύλαξη των θαλάσσιων οικοσυστημάτων σε παγκόσμιο επίπεδο, αλλά και για την προάσπιση της παγκόσμιας ηγετικής θέσης και φιλοδοξίας της ΕΕ στη διακυβέρνηση των ωκεανών.

Ερωτήματα για τους υπουργούς

Οι υπουργοί καλούνται να ανταλλάξουν απόψεις σχετικά με τα εξής ερωτήματα:

1. Κατά τη γνώμη σας, ποιες είναι οι κύριες προκλήσεις και τα κύρια εμπόδια στη διασφάλιση καλής περιβαλλοντικής κατάστασης στους ωκεανούς μας; Και ποια είναι τα βασικά μέσα που λείπουν εν προκειμένω;
2. Ποια στοιχεία της οδηγίας-πλαισίου για τη θαλάσσια στρατηγική θα θέλατε να προσαρμοστούν —και με ποιον τρόπο— ώστε να συμβάλουν καλύτερα στην υλοποίηση του οράματος του συμφώνου για τους ωκεανούς;
